

Barraca 3 del Torrent de la font del Càntir

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Torrent de Casajoana
Alçada: 411

Coordenades:

Latitud: 41.65136
Longitud: 1.92251
UTM Est (X): 410279
UTM Nord (Y): 4611629

Classificació

Número de fitxa 08179 - 351
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: La llinda presenta una fissura just per sobre del muntant esquerre. Al seu costat hi ha un pi que creix inclinat amb la brancada que creix en direcció a la coberta.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0020000800000OP
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 11/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada entre el vessant hidrogràfic esquerre de la Font del Càntir i el dret que baixa de la Morella. L'accés es fa pujant pel camí de Casajoana que transcorre per l'obaga de Serra Gallina. Un cop passat el gual on s'ajunten els torrents de la Font del Càntir i de Casajoana, continuar en direcció al mas aproximadament quatre-cents cinquanta metres i pujar pel dret a mà esquerra fins a un claper.

Es tracta d'una construcció aèria, adossada lleugerament al marge per la seva part posterior. És de planta circular, de 2,05 m de diàmetre interior. Està feta amb blocs de pedra calcària, fàcil de perfilar i falcada amb pedruscall. El trencament d' la porta, orientada al sud presenta els muntants inclinats amb una sola llinda, plana. Mesura 1,23 m d'alçada per 0,52 m d'amplada màxima i 0,40 m mínima mentre que el gruix de murs és de 0,70. La coberta és de falsa cúpula, construïda per aproximació de filades amb tancament central. A l'exterior, es conserva una minsa part de la terra de recobriment i gairebé tot el voladís que mesura 1,60 m d'alçada (mides preses davant de la porta). L'alçada màxima a l'interior és d'1,90 m. A l'interior, hi ha varis elements d'interès. Al davant de la porta hi ha un doble tinell de molta fondària. Està construït aprofitant el marge, que ha estat excavat per a emplaçar-hi tres lloses de grans dimensions. El primer d'ells, arranat al terra mesura 0,50 m d'amplada per 0,35 m d'alçada per 1,15 m de fondària. El segon fa 0,36 m d'amplada per 0,40 m d'alçada per 1,15 m de fons. Entrant a mà esquerra hi ha un fúneral. El seu interès constructiu rau en la inclinació de la pedra cap a l'exterior. A mà dreta del fúneral hi ha l'espitllera, orientada a l'oest i que en aquest indret podia permetre evacuar la fumera si no hi havia prou tiratge.

Observacions:

Aquesta barraca consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca amb el número 19646; introduïda el 13 de maig per l'equip que realitzava aquest Mapa de Patrimoni.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al

tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

